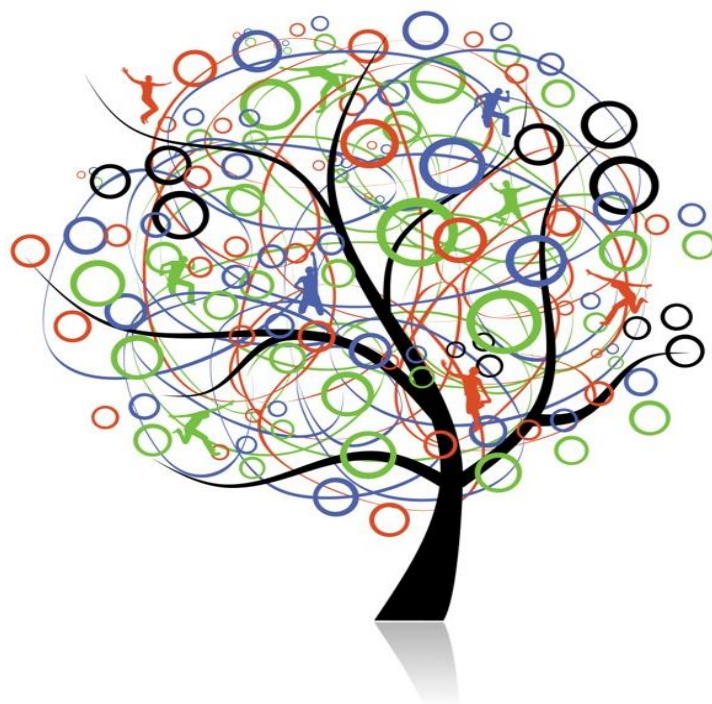

Partnerskapets samverkanspilot

Tidigt stöd inom ekonomiskt bistånd och missbruk

-slutrapport

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	2
Sammanfattning	3
Bakgrund.....	6
DEL 1 Test i liten skala	7
Lärdomar om det lokala arbetet	10
DEL 2 Från kunskapssammanställningar till verkstad - erfarenheter av ett nationellt genomförandestöd.....	12
Genomförande	12

Sammanfattning

Partnerskapets samverkanspilot Tidigt stöd inom myndighetsutövning för ekonomiskt bistånd och missbruk hade som mål att utifrån kunskapssammanställningar pröva tidigt stöd i verksamheter. Erfarenheterna från denna pilot finns samlade i filmer på kunskapsguiden.se/partnerskapet och i denna rapport.

Rapporten är upplagd utifrån pilotens delmål: erfarenheter från verksamheter som prövat arbetssätt för tidigt stöd inom ekonomiskt bistånd och missbruk. Rapporten kan läsas av chefer och verksamhetsutvecklare inom socialtjänstens myndighetsutövning för ekonomiskt bistånd och missbruksområdet för vuxna som vill ha tips för att testa nya arbetssätt för tidigt stöd.

Parter i Partnerskapet kan läsa den andra delen av rapporten för att se hur ett arbetssätt från kunskapssammanställning till verkstad kan gå till.

Del 1 Kommunernas erfarenheter

Arbetssättet med förändringar i små steg har varit ett bra sätt att pröva detta förändringsarbete på. Verksamheterna fick en bild av sina målgrupper och har utifrån den förändrat sina arbetssätt. Under den korta projektiden hann de pröva, dokumentera och reflektera över hur förändringen fungerade. Utifrån erfarenheterna planerade verksamheterna för hur en mer långsiktig implementering kunde genomföras.

Andra erfarenheter var att verksamheterna fick fördjupad kunskap om vilka stöd och insatser som fanns för målgrupperna, både interna och externa. Samverkan med andra enheter och externa aktörer utvecklades utifrån att öka tillgängligheten av tidigare stöd.

Det systematiska arbetssättet gjorde att verksamheterna tog upp både befintliga och nya arbetssätt från kunskapsöversikterna och reflekterade över hur de skulle använda dem bäst. Exempel på detta var screeninginstrumenten AUDIT och DUDIT, FIA och motiverande samtal.

Brukarperspektivet ökade genom målgruppsinventeringarna och att brukare både intervjuades och fick besvara enkäter. Detta uppfattades som mycket positivt. Tankar på att årligen använda målgruppsinventeringar och individbaserad systematisk uppföljning i framtiden väcktes.

De största utmaningarna bestod av personalomsättning, chefsbyten och omorganisationer som påverkade farten, förankringen och riktningen på de lokala

projekten. Alla kommuner påtalade även tidsbrist som ett hinder för arbetet. Att arbetet trots detta fortsatte berodde framför allt på drivande medarbetare med mandat.

Cheferna i piloten poängterade vikten av att alla projektmedarbetare är med från början för att skapa en gemensam grund om varför förändringarna ska prövas. Att ge mandat till medarbetarna i projektgruppen samt involvera dem tidigt och tillitsfullt kännetecknade cheferna i detta projekt. De arbetsfördelade uppgifterna till medarbetare som var processledare men fortsatte att ge stöd, hålla riktningen och vara uthålliga.

Kortfattat använde chefer och processledare dessa steg:

1. Skaffa kunskap om målgruppen/målgrupper i befintlig verksamhet
2. Sök kunskap som stödjer tidiga insatser för målgruppen/grupperna
[Stöd och familj - Stockholms stad \(start.stockholm\)](#).
[Ett förebyggande perspektiv på ekonomiskt bistånd | Göteborgsregionen \(GR\) \(goteborgsregionen.se\)](#)
3. Ta gemensamt fram förslag på nytt arbetssätt att testa.
4. Ge mandat att testa i liten skala, följ hur det går och uppmuntra, acceptera felsteg, ovana, träningstid, håll ut och hjälp till att prioritera testet!
Dokumentera erfarenheter på ett enkelt sätt. Använd gärna Genombrottsmetoden.
5. Berätta om vad som testas för andra verksamheter, bjud in till samarbete.

Del 2 Genomförandet av Partnerskapet samverkanspilot Tidigt stöd

I denna samverkanspilot prövades en form för stöd att tillämpa kunskapen från kunskapssammanställningar så att kunskapen skulle bidra till att utveckla arbetssätt och insatser i verksamheter. Det nationella stödet bestod av lärandeseminarier, mallar för processtöd och dokumentation, föreläsningar om förbättringsarbete och implementering och om de specifika kunskapsstödens innehåll, expertstöd av sakkunniga inom missbruk, beroende, ekonomiskt bistånd och vetenskaplig metod samt uppföljning. Vidare hölls regionala träffar, genom de regionala samverkans- och stödstrukturerna, RSS samt besök i kommuners projekt av nationell projektledare.

Deltagarna i de lokala projekten ansåg att det nationella stödet drev på aktiviteterna i verksamheterna, genom praktisk hjälp med anpassade mallar och återkommande möten. Att varva görande och lärande på lärandeseminarier uppskattades mycket. Inledningsvis i piloten ansågs syftet oklart med mycket fakta och material som var svåra att förstå och få en överblick över. De sakkunnigas deltagande beskrevs ha gett konkreta tips på verktyg.

Om arbetssättet ska användas från nationell nivå till lokala verksamhetsförändringar framöver behövs en bättre förberedelse för att stämma av om RSS/FoU-miljöers

deltagande. För att RSS:er ska kunna satsa tid och resurser på denna typ av ”nationella” projekt behöver efterfrågan om deras deltagande komma från deras beställare – kommunerna. Ett sätt att knyta samman regional och lokal nivå i liknade arbeten är att man från nationell nivå informerar mer direkt till kommuner om deltagande, där det då tydligt framgår att de behöver stöd från mellannivån RSS.

Bakgrund

Av delbetänkandet ”Ju förr desto bättre” (SoU 2018:32) framgår att ”en socialtjänst som förhindrar eller motverkar sociala problem och social utestängning innebär något mer än att socialtjänsten erbjuder enstaka förebyggande insatser. I stället handlar det om att utveckla ett nytt arbetssätt och om att integrera ett förebyggande perspektiv.”

Socialtjänstens chefer i Stockholm uppmärksammade 2021, via sin RSS, Partnerskapet på behovet av att få bättre kunskap om verksamma arbetssätt i förebyggande arbete/tidigt stöd. De insatser som ges idag är oftast gjorda för problem som redan har uppstått och inte som förebyggande/tidiga, vilket avspeglas i de kunskapssammanställningarna som finns. Partnerskapet startade samverkanspiloten Tidigt stöd som tog fram rapporter om stöd och insatser för att förebygga långvarigt stödbehov. Rapporterna visade på erfarenheter från några verksamheter i Stockholms län, Örebro län samt i Göteborgsregionen inom tidigt stöd för att minska långvarigt behov av ekonomiskt bistånd samt minska långvarigt behov av stöd inom missbruk och beroende. Se rapporterna här: [Stöd och familj - Stockholms stad \(start.stockholm\)](#). Sammanställningar av forskning inom de båda områdena var klara januari 2022.

Som ett utökat steg efter rapporterna ville Partnerskapet undersöka om det skulle vara möjligt att med bas i dessa tre kunskapssammanställningar fortsätta arbetet genom att pröva kunskapen i verksamheter. Tanken var att om flera verksamheter prövade i liten skala och gemensamt utbyte och samlade erfarenheter kunde kunskapen om hur metoder och arbetssätt kan fungera bli till nytta för fler kommuner.

Syftet med fortsättningen av samverkanspiloten Tidigt stöd var att skapa mer kunskap om hur olika former av tidiga insatser kan användas inom myndighetsutövning för ekonomiskt bistånd och missbruk.

Målet är att beslutsfattare inom socialtjänstens myndighetsutövning inom ekonomiskt bistånd och missbruksområdet för vuxna ska få stöd i att utveckla verksamheten mot mer tidigt stöd. Delmålen var:

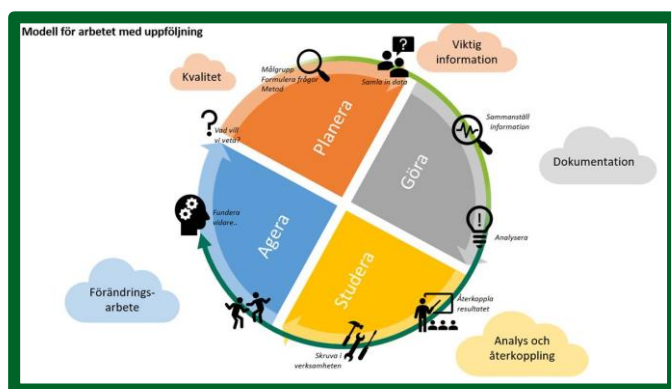
- Att i mindre skala pröva olika arbetssätt i några verksamheter för att öka den gemensamma kunskapen om hur arbetssätt/ kärnkomponenter utifrån befintlig kunskap fungerar i praktiken inom ekonomiskt bistånd respektive missbruk.
- En rapport som beskriver erfarenheter från ovanstående verksamheter som prövat arbetssätt/metoder för tidigt stöd inom ekonomiskt bistånd respektive missbruk.

DEL 1 Test i liten skala

Verksamheterna tog som första steg fram målgrupper och mål. Detta gav en bild av vilka verksamheterna möter och underlättade avgränsning för att veta vilka som det förändrade arbetssättet skulle testas för. Därefter utgick verksamheterna från kunskapssammanställningarna för att ta fram lämplig förändring att testa för att nå målen. De effektiva tidiga insatser som de valde ut var samverkan både inom socialtjänsten och med externa aktörer, stöd, råd och information om möjligt tillsammans med motiverande samtal samt att tidigt identifiera alkohol- och narkotikaproblem och psykisk ohälsa. De förändringar som gjordes täcker hela skalan av förebyggande arbete: främjande för medborgare, förebyggande för att tidigt upptäcka samt sedan kunna ge stöd och insatser (McIver&McIver, 2009).

Exempel på vad förändringarna bestod av:

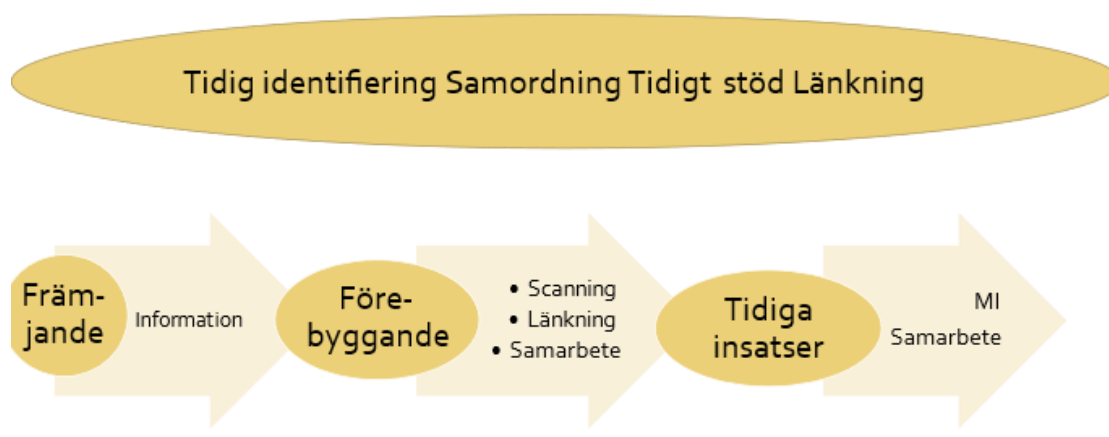
- Screeninginstrument om risk- och missbruk under nybesök/utredning av ekonomiskt bistånd
- Mer fokus på att stödja och vägleda till vårdkontakt för psykisk ohälsa
- Använda Motiverande samtal mer strukturerat
- Broschyrer om möjliga insatser/vårdkontakter att lämna ut vid första besöket
- Informativa åtgärder om missbruk och möjliga stöd: broschyrer, sociala medier inklusive digitala screening, stöd- och behandlingsinsatser och föreläsningar om missbruk för andra professionella
- Brukarundersökningar genom intervjuer och enkäter
- Fler personer har fått kontakt med beroendeenhet
- Ökad samverkan mellan andra enheter och externa aktörer.

Arbetet i projekten följde PDSA-cirkelns process. Den används för att pröva förändringar. Genom att gå varv efter varv och följa mätresultat. För att se om förändringen leder till en förbättring. När mätningar visar att resultatet är bättre än det tidigare arbetssättet då är det dags att permanenta genomförda test. Testet sker först i

liten skala, t ex på en enhet, därefter när det visat sig framgångsrikt kan den införas även i större skala, källa: SKR.se.

Testens preventionsnivåer

Källa: McIver&McIver, 2009

Verksamheternas erfarenheter

Struktur i arbetet med regelbundna möten ansågs som en viktig framgångsfaktor för alla verksamheter tillsammans med stöd från chefer. De små förändringarna gjorde att de var möjliga att genomföra utan extra resurser. Test i liten skala var viktigt för att kunna genomföra hela arbetet med att pröva, dra erfarenheter och beskriva arbetssättet. Personalomsättning och byte av chefer har försvårat för flera verksamheter med att hålla kontinuitet och förståelse för förändringsarbetet.

”Under projektets gång har i princip alla inblandade medarbetare bytts ut. Detta har gjort det svårt med förförståelsen för uppdraget och för kontinuiteten. Kunskap, insamlat material och analys kan ha tappats bort på vägen.”

Kommun 2

Målgruppsinventeringarna ledde till att verksamheterna kunde göra ett urval för testet som för de flesta blev unga vuxna. Alla projekt jämförde sedan målgruppens behov med de insatser man har. Verksamheterna har genom detta fått en mer översiktlig bild av vilka insatser som fanns att erbjuda både internt och externt.

De brukare som intervjuades och besvarade enkäter vara positiva till att få frågor, lämna synpunkter och medverka.

” Genom att genomföra målgruppsinventeringar och brukarundersökningar har Socialtjänstens Vuxenenheter fått en bild om aktuell målgrupp och kring brukares förbättringsförslag samt upplevelser av de stöd de erhållit.”

Kommun 3

Om information till medborgare som inte har kontakt med socialtjänsten leder till nytta är svårämbar både på kort och lång sikt. Det kan även vara svårt att se om tidig information till personer som visat sig vara i riskbruk använder digitala stöd eller kontakter med externa aktörer. Men verksamheterna såg trots denna svårighet värdet av att tidigt ge information och samverka. De ansåg att detta ökade tillgänglighet och förtroende för socialtjänsten.

Den verksamhet som genomförde en hel kartläggning, med alla enhetschefer med målgruppen vuxna, visade vad som fanns för brukarna och projektet gav enhetscheferna ett forum för en gemensam bild för fortsatt utvecklingsarbete.

”Arbetet har gjort att vi har haft samtal kring våra processer och tydliggjort vilka insatser vi har och vilka de riktar sig till. Arbetet har visat vad gör, vad vi saknar och vad vi behöver utveckla.”

Kommun 1

Från test i liten skala till förändrade arbetssätt

Att ha en bild av målgruppen gav mersmak. Två verksamheter har planerat att regelbundet genomföra nya målgruppsinventeringar som ett sätt att få ökad kunskap om målgruppen förändras och för om eventuella anpassningar och eller nya samarbeten behövs.

De verksamheter som har infört screeninginstrument kommer alla att fortsätta att använda dem systematiskt och för fler målgrupper.

Det ökade informationsarbetet både för medborgare, brukare samt interna och externa aktörer kommer att fortsätta. Att ha ökat samverkan internt och externt ses som viktigt att behålla.

När dessa lyckosamma tester lett till att man går till reguljär användning är det angeläget att se över rutiner och resurser som stödjer reguljär användning av nytt arbetssätt. Läs om implementering här: <https://kunskapsguiden.se/omraden-och-teman/verksamhetsutveckling/implementering/om-implementering/>

Lärdomar om det lokala arbetet

Samverkanspiloten Tidigt stöd inom ekonomiskt stöd och missbruk startade i att socialchefer såg ett behov av att få bättre kunskap om verksamma arbetssätt i förebyggande arbete/tidigt stöd inom myndighetsutövning. Efter det att kunskapssammanställningarna var klara blev en naturlig fortsättning för Partnerskapet att samla erfarenheter från verksamheter som införde arbetssätten i praktiken. Sammantaget gav detta både erfarenheter om vad som händer när de lokala verksamheterna prövar arbetssätten och en nationell modell för hur kunskapssammanställningar tas emot och används i verksamheter.

Arbetssättet med förändringar i små steg har varit ett bra sätt att pröva detta förändringsarbete på. Verksamheterna fick en bild av sina målgrupper och har utifrån den förändrat sina arbetssätt. Under den korta projektiden hann de pröva, dokumentera och reflektera över hur förändringen fungerade. Utifrån erfarenheterna planerade verksamheterna för hur en mer långsiktig implementering kunde genomföras.

Andra erfarenheter var att verksamheterna fick fördjupad kunskap om vilka stöd och insatser som fanns för målgrupperna, både interna och externa. Samverkan med andra enheter och externa aktörer utvecklades utifrån att öka tillgängligheten av tidigare stöd.

Det systematiska arbetssättet gjorde att verksamheterna tog upp både befintliga och nya arbetssätt från kunskapsöversikterna och reflekterade över hur de skulle använda dem bäst. Exempel på detta var screeninginstrumenten AUDIT och DUDIT, FIA och motiverande samtal.

Brukarperspektivet ökade genom målgruppsinventeringarna och att brukare både intervjuades och fick besvara enkäter. Detta uppfattades som mycket positivt. Tankar på att årligen använda målgruppsinventeringar och individbaserad systematisk uppföljning i framtiden väcktes.

Utmaningar

De största utmaningarna bestod av personalomsättning, chefsbyten och omorganisationer som påverkade farten, förankringen och riktningen på de lokala projekten. Alla kommuner påtalade även tidsbrist som ett hinder för arbetet. Att arbetet trots detta fortsatte berodde framför allt på drivande medarbetare med mandat.

”För att medarbetarna skulle delta behövdes stående punkt varje vecka på gemensam grupptid, för att påminna varandra om vikten att använda AUDIT och DUDIT. Trots

detta behövs fortsatt uppmuntran kring användandet då det tar tid att implementera ett nytt arbetssätt”

Kommun 2

Tips till dig som chef

Cheferna i samverkanspiloten poängterade vikten av att alla projektmedarbetare är med från början för att skapa en gemensam grund om varför förändringarna ska prövas. Att ge mandat till medarbetarna i projektgruppen samt involvera dem tidigt och tillitsfullt kännetecknade cheferna i detta projekt. De arbetsfördelade uppgifterna till medarbetare som var processledare men fortsatte att ge stöd, hålla riktningen och vara uthålliga.

Kortfattat använde chefer och processledare dessa steg:

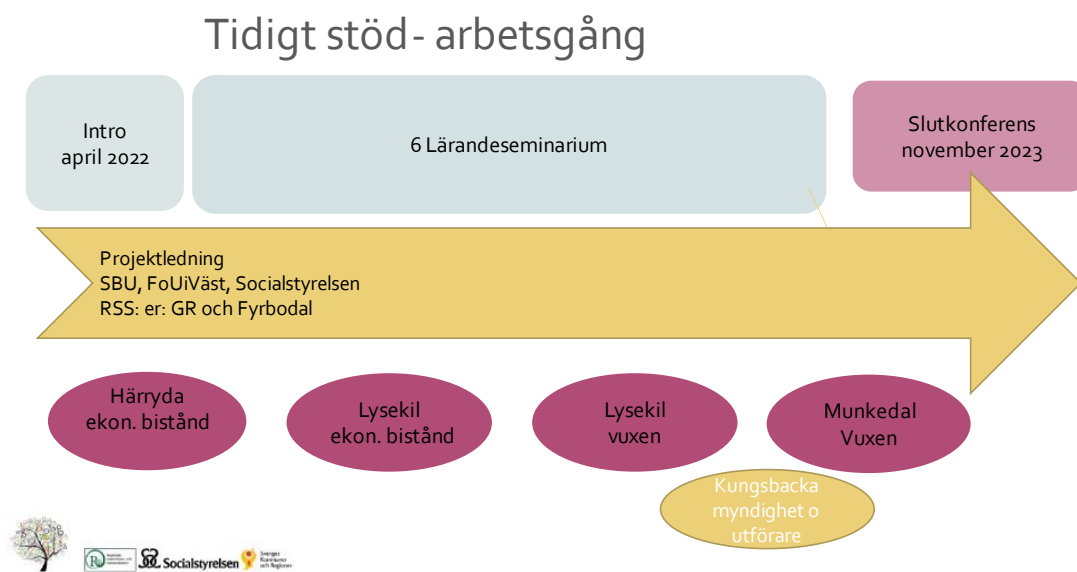
1. Skaffa kunskap om målgruppen/målgrupper i befintlig verksamhet
2. Sök kunskap som stödjer tidiga insatser för målgruppen/grupperna
  - Vad har andra gjort?
[Stöd och familj - Stockholms stad \(start.Stockholm\)](#)
[Ett förebyggande perspektiv på ekonomiskt bistånd | Göteborgsregionen \(GR\) \(goteborgsregionen.se\)](#)
3. Ta gemensamt fram förslag på nytt arbetssätt att testa.
4. Ge mandat att testa i liten skala, följ hur det går och uppmuntra, acceptera felsteg, ovana, träningstid, håll ut och hjälp till att prioritera testet!
Dokumentera erfarenheter på ett enkelt sätt. Använd gärna genombrottsmetoden!
5. Berätta om vad som testas för andra verksamheter, bjud in till samarbete.

DEL 2 Från kunskapssammanställningar till verkstad - erfarenheter av ett nationellt genomförandestöd

I samverkanspiloten tidigt stöd ville Partnerskapet pröva ett arbetssätt för att kunskapssammanställningar kan användas i verksamheter. Nedan beskrivs genomförandet och synpunkter och erfarenheter från deltagare, RSS:er och Partnerskapets kansli.

Genomförande

En inbjudan om deltagande i samverkanspiloten gick ut till alla RSS:er i Partnerskapet. Fem verksamheter i fyra kommuner i två RSS:er visade intresse av att delta: Härryda och Kungälv med Göteborgsregionen samt Lysekil och Munkedal med Fyrbodalen. Partnerskapets kansli från Socialstyrelsen och SKR höll i den nationella samordningen. Formen för arbetet byggde på Genombrottsmodellen¹. Den utgår från att utifrån kunskapssammanställningarna testa idéer i liten skala på ett systematiskt sätt med både expertis och kollegor som lär och utvecklas tillsammans och med hjälp av varandra. Erfarenheterna ska dokumentera lokalt och på ett likartat sätt i alla projekten.

¹ Förändring förbättring lärande!: introduktion och inspiration till förbättringsarbete och genombrottsmetoden : [lättläst studiematerial]. 2. uppl. Göteborg: FoU i väst; 2015.

Inför introduktionsmötet hade de deltagande kommunerna fått en uppgift att sammanställa hur många klienter de hade inom respektive område och vilken information om verksamheternas målgrupper som exempelvis ålder, kön, datum för aktualisering, anledning till aktualisering, pågående insatser som de kunde få ut ur sina verksamhetssystem samt att beskriva sina förväntningar på arbetet.

Därefter startade piloten med en introduktionsträff i april 2022 där kunskapssammanställningarna om Ekonomiskt bistånd och Missbruk med verk samma arbetssätt och kärnkomponenter presenterades liksom formen för arbetet. Därefter följde sex nationella träffar så kallade "lärandeseminarier". Under dessa dagar hade de lokala teamen möjlighet att dela erfarenheter, få ny kunskap via föredrag och inspiration till det fortsatta arbetet samt tid för eget arbete där handledning ingick vid behov. Verksamheterna formulerade mål utifrån sina lokala behov, kartlade interna och externa stödinsatser, planerade förändringar i verksamheterna utifrån kunskapssammanställningarna samt hur de skulle följa upp förändringarna. Erfarenheter från deltagande verksamheter presenterades löpande och dokumenterades lokalt på ett systematiskt sätt genom förberedda mallar i PowerPoint. Erfarenhetsutbyte skedde i tvärgrupper. Även föreläsningar från inbjudna ingick. På den avslutande träffen presenteras och filmades kommuners resultat muntligt. Alla kommuner dokumenterade projekten i slutrapporter, där även planering av fortsatta arbete efter samverkanspiloten slut ingick.

RSS:er och sakkunniga fanns representerade vid alla tillfällen. Träffarna skedde huvudsakligen digitalt så att så många som möjligt skulle kunna delta. Mellan de nationella träffarna pågick ett arbete i verksamheterna. RSS:erna och kansliet har haft regelbundna avstämningar för planeringen för de fortsatta lärandeseminarier. Vid ett tillfälle har vardera RSS haft ett gemensamt avstämningsmöte med de lokala teamen om hur arbetet gick.

Erfarenheterna ska spridas nationellt genom Partnerskapet på Partnerskapets dialogmöte, som rapport och genom ett filmat kunskapsseminarium som ska finnas/finns på Partnerskapets sida på Kunskapsguiden.se.

Resurser

Partnerskapets kansli ansvarade för den nationella strukturen. Det handlade om samordning i form av lärandesseminarier och gemensamt sätt att stödja och följa upp de lokala verksamheterna samt att samla in dokumentation från de lokala verksamheterna och från lärandesseminarierna.

Sakkunniga från Socialstyrelsen och Statens beredning för medicinsk och social utvärdering, (SBU) bidrog i genomförandet med utredare med kunskap om ekonomiskt bistånd, missbruk och uppföljning under lärandesseminarierna och löpande vid behov.

Kommunerna - De lokala verksamheterna prövade i liten skala nya arbetssätt utifrån kunskapssammanställningar. En processledare sammankallade till regelbundna lokala möten under projektets gång, ansvarade för att lokal dokumentation genomfördes och var kontaktperson med den nationella nivån.

Regionala samverkans stödstrukturer (RSS) deltog i referensgruppen och erbjöd regionala lärandeseminarium.

Referensgruppen bestod av sakkunniga och deltagande RSS:er var ett stöd under hela projektiden.

Synpunkter och erfarenheter på det nationella försöket till stöd för lokalt genomförande

I denna samverkanspilot prövades en form för stöd att tillämpa kunskapen från kunskapssammanställningar så att kunskapen skulle bidra till att utveckla arbetssätt och insatser i verksamheter. Stödet bestod av lärandeseminarier, mallar för processtöd och dokumentation, föreläsningar om förbättringsarbete och implementering och om de specifika kunskapsstödens innehåll, expertstöd av sakkunniga inom missbruk, beroende, ekonomiskt bistånd och vetenskaplig metod samt uppföljning. Regionala träffar genomfördes genom RSS samt besök i kommuners projekt av nationell projektledare.

Deltagarna i de lokala projekten ansåg att det nationella stödet drev på aktiviteterna i verksamheterna, genom praktisk hjälp med anpassade mallar och återkommande möten. Att varva görande och lärande på lärandeseminarier uppskattades mycket. Inledningsvis i piloten ansågs syftet oklart med mycket fakta och material som var svåra att förstå och få en överblick över. De föreläsningar som gavs inledningsvis som handlade om kunskapsstöden och förändringsarbete, var nödvändiga. Minst ett år behövs för att genomföra denna typ av arbete.

De sakkunnigas deltagande beskrevs ha gett konkreta tips, för att förklara och peka på möjliga stöd och insatser att pröva. Att ha tillgång till sakkunniga under en längre projekttid genom Partnerskapet var hjälpsamt. SBU:s representant deltog i alla lärandeseminarier och i löpande planering av arbetet, vilket gav en stabilitet för kunskap om forskning och vetenskapliga metoder.

Strukturen för innehåll i processens olika steg, som följde PDSA, gavs med mallar i PowerPoints. Vägledning på detta sätt för hur arbetet kunde bedrivas både användes och uppskattades av verksamheterna. Mallarna gav även en struktur för reflektion över det egna arbetet och var ett sätt för systematisk dokumentation.

De återkommande lärandeseminarier som innehöll både att göra och lära under tiden gav enligt deltagarna inspiration, stöd och struktur. Utrymme för egen tid

underlättade då de upplevde tidsbrist i vardagen. Sakkunniga gav också under seminarierna handledning i specifika frågor som de olika projekten hade.

Kunskapssammanställningarna sågs som svåra att ta till sig med för mycket information. Det behövs generellt en mer pedagogisk form och mer konkret stöd som underlättar för verksamheter att se hur kunskapssammanställningar kan kopplas till det egna arbetet. Gärna med checklistor och mallar som stöd.

De sakkunnigas deltagande har visat på vikten av att få handledning. Under projekttiden har de varit en extra resurs. När man planerar för att testa ett nytt arbetssätt kan man som kommun och verksamhet stämma av med sin regionala RSS. Dels för att få koll på om de känner till något liknande arbete i den geografiska närheten men också för att de i sig kan ge stöd vid genomförande av projekt.

Stöd från RSS:er sågs i planeringen av samverkanspiloten som en nödvändig del för genomförandet. Tanken från Partnerskapets kansli var att de, RSS, skulle ha en mer samordnande roll i sina kommuner för utbyte av erfarenheter och vetenskapsmetodologiskt stöd mellan de nationella lärandeseminarierna. Troligen var de inledande samtalen med RSS:erna kring detta för otydliga och har lett till att stödet inte har getts i den utsträckning som Partnerskapets kansli hade tänkt. Om arbetssättet ska användas från nationell nivå till lokala verksamhetsförändringar framöver behövs en bättre förberedelse för att stämma av om RSS/FoU-miljöers deltagande. För att RSS:er ska kunna satsa tid och resurser på denna typ av ”nationella” projekt behöver efterfrågan om deras deltagande komma från deras beställare – kommunerna.

Ett sätt att knyta samman regional och lokal nivå i liknade arbeten är att man från nationell nivå informerar mer direkt till kommuner om deltagande, där det då tydligt framgår att de behöver stöd från mellannivån RSS. Sammantaget har verksamheterna tagit till sig ny kunskap, prövat och omprövat den, anpassat och skapat lokal kunskap som är relevant för dem och brukarna.